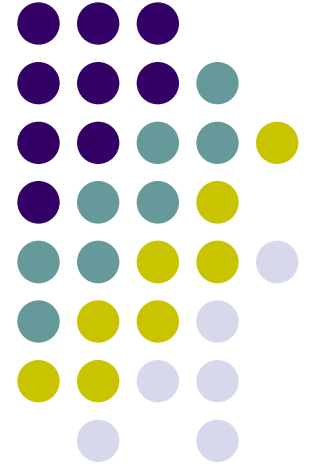
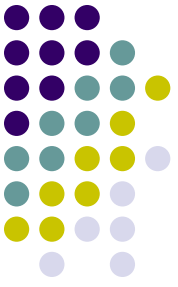

ÖĞRENME

Temel Kavramlar

Öğrenme nedir?

- Davranışlarda görece olarak kalıcı değişimlere yolaçan deneyimlerdir.
- Olgunlaşma sonucu davranışların değişmesi öğrenme sayılmaz.
- Davranışta kısa süreli ufak değişiklikler öğrenme ile ilişkilendirilmez.

Öğrenme-performans

- Farklı ama ayırdetmek zor.
- Bazı psikologlar: öğrenmeyi performanstaki değişiklikten çıkarırsınız.
- Diğerleri: öğrenme=performans.

Öğrenmenin gerçekleşmesi için gerekli koşullar

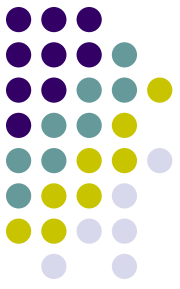
- Genel uyarılmışlık hali (arousal)
- Güdülenme
- Türe özgü hazır olma

Öğrenmeye yaklaşımlar

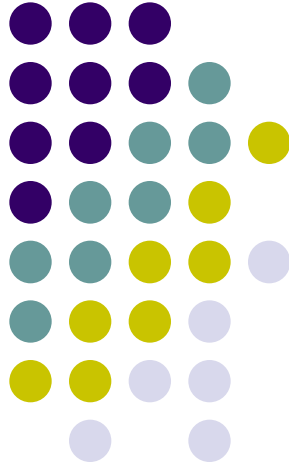
1. Koşullama yaklaşımları (Pavlov, Watson, Skinner)
  - Öğrenme, iyi tanımlanmış uyarıcıların bulunduğu bir ortamda belirli davranış kalıplarının öğrenilmesidir.
2. Bilişsel yaklaşım (Köhler, Tolman)
  - Öğrenme, kavrama yolu ile, gözleyerek ya da dolaylı yoldan olur.

Öğrenmeye koşullama yaklaşımı

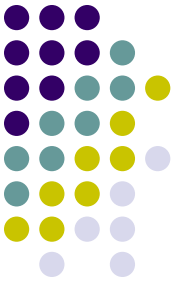

- Klasik koşullama
  - Bir uyarıcı tarafından doğal olarak uyandırılan bir tepkinin, farklı ve nötr olan bir diğer uyarıcı tarafından da uyandırılabilir hale geldiği öğrenme türü.
- Edimsel/araçsal koşullama
  - Belirli uyarıcıların bulunduğu bir ortamda davranışların ödül kazanmak ya da cezadan kaçınmak için ortaya konduğu öğrenme türü

KLASİK KOŞULLAMA

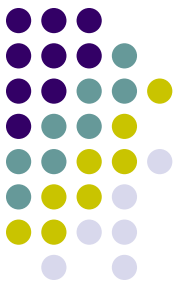
Klasik Koşullama

- Ivan Pavlov, 1927
- Rus Fizyolog.
- Köpeklerin, yiyeceği görmeden sadece yiyecek kabını gördüklerinde ya da bakıcının ayak seslerini duyduklarında, mide ve tükrük bezlerinde salgılamamanın başladığını farkeder.

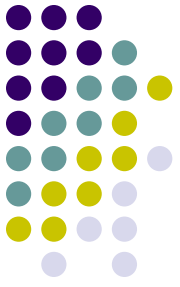

Klasik koşullamada,

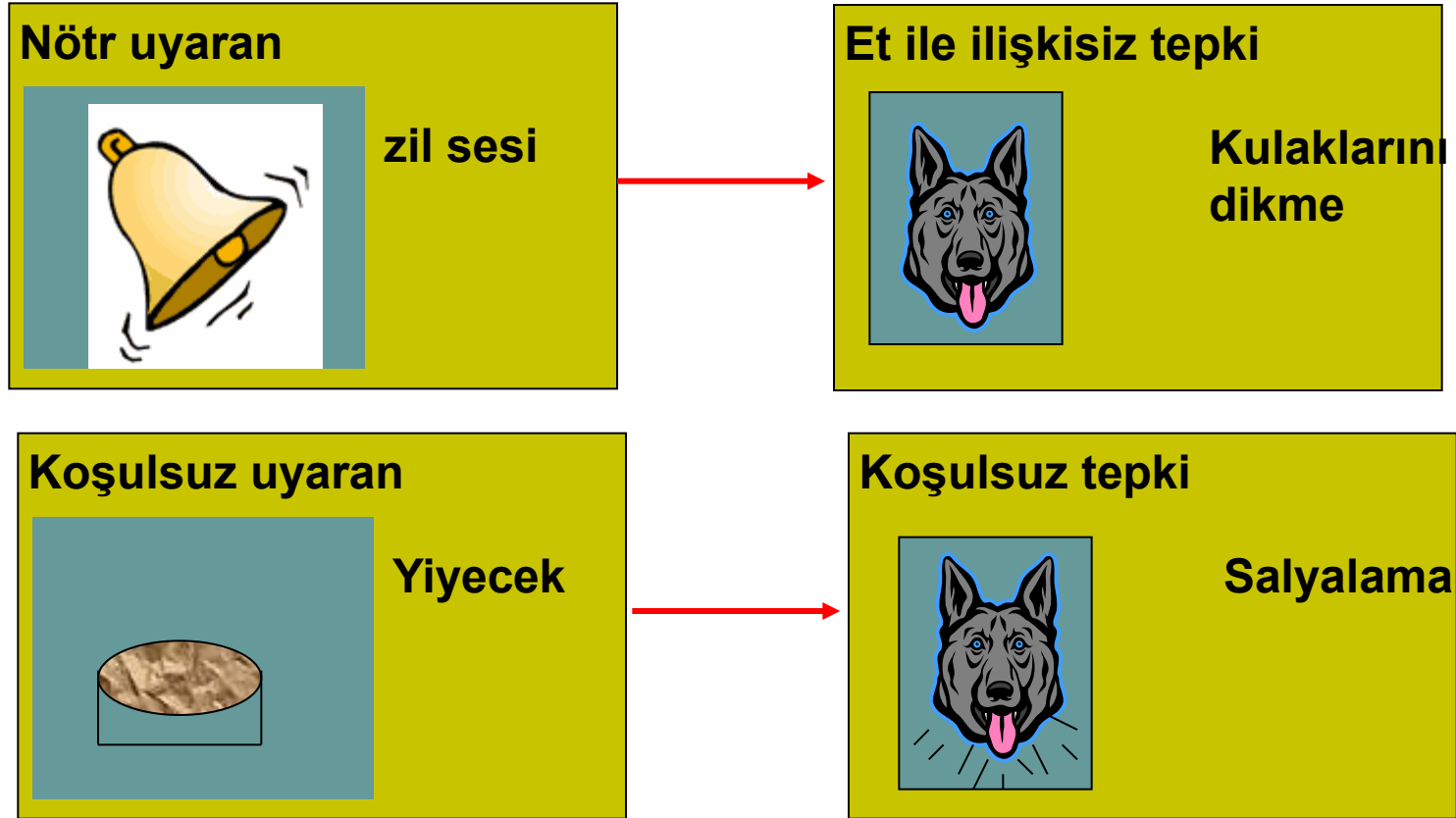
- organizma, normal olarak tepki oluşturmeyan nötr bir uyarana tepkide bulunmayı öğrenir.

Önemli terimler

- Koşulsuz uyarın-koşulsuz tepki
- Koşullu uyarın-koşullu tepki

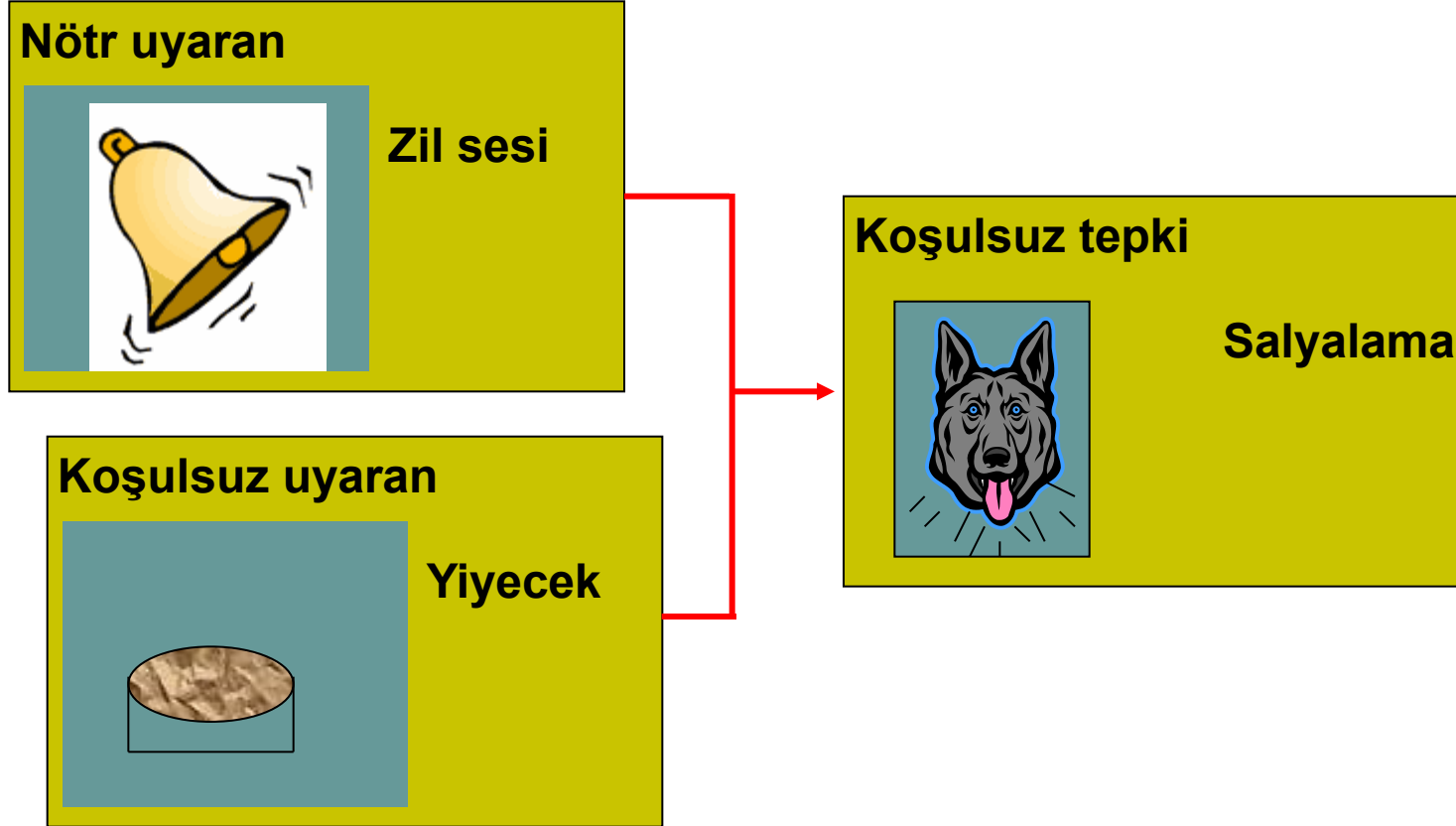

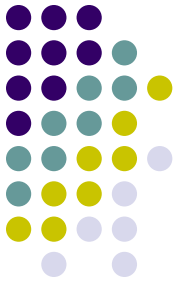
Koşullamadan ÖNCE

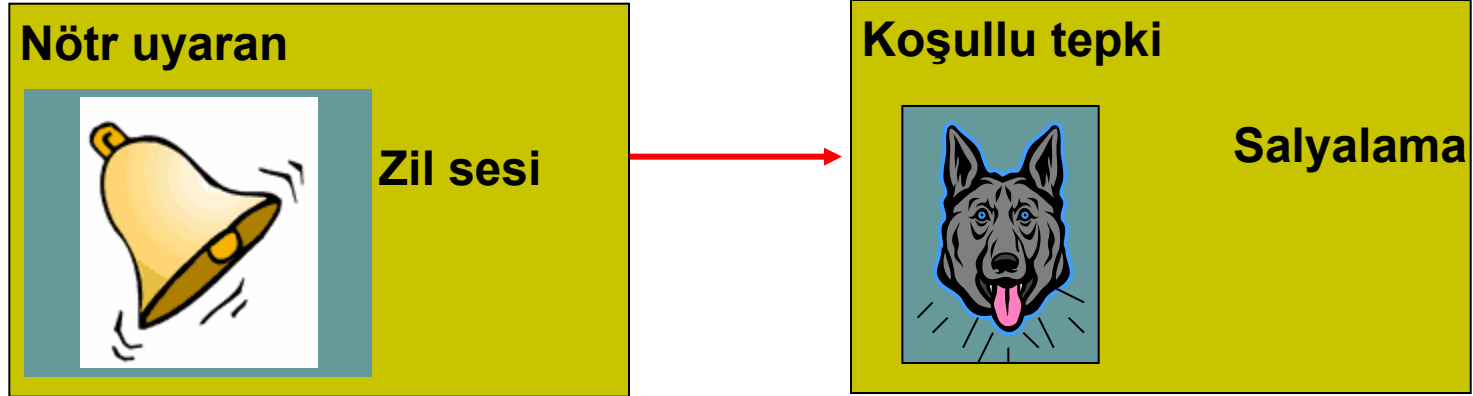

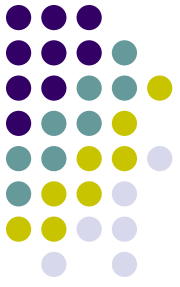
Koşullama SIRASINDA

Koşullamadan **SONRA**

- Koşulsuz uyarıcı (US)
  - Varlığı bir organizmanın değişmez olarak belirli bir şekilde tepki vermesine yolaçan uyarıcıdır.
- Koşulsuz tepki (UR)
  - Bir koşulsuz uyarıcının her ortaya çıkışında organizmanın verdiği tepkidir.
- Koşullu uyarıcı (CS)
  - Başlangıçta nötr olduğu halde, bir koşulsuz uyarıcıyla eşleştirilen ve bunun sonucunda tek başına sunulduğu zaman organizmada istenilen tepkiyi ortaya çıkarma gücünü kazanan uyarıcıdır.
- Koşullu tepki (CR)
  - Koşullama sonrasında organizmanın sadece koşullu bir uyarıcı bulunduğu zaman ortaya koyduğu tepkidir.

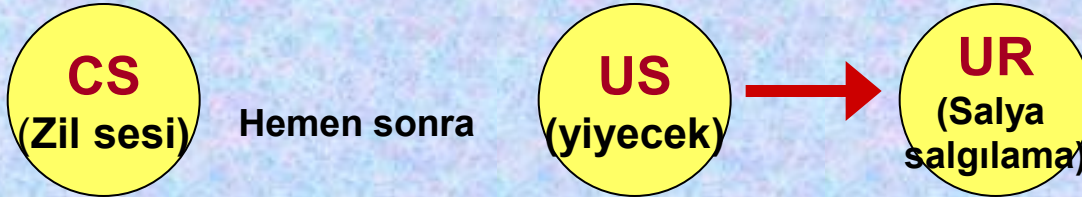

Klasik koşullama süreci

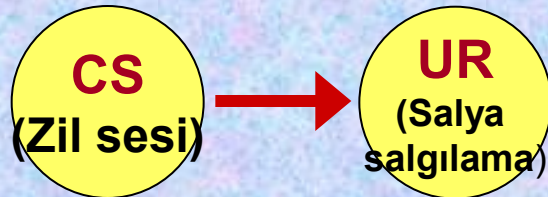
Koşullama ncesi

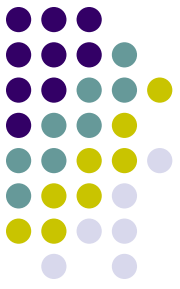
Koşullama sırasında

Koşullama sonrasında

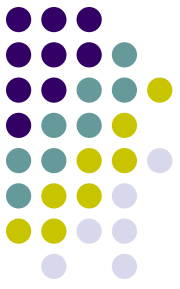

Klasik koşullamada kurallar:

- Koşulsuz uyarılar koşulsuz tepkilere yolaçar.
- Koşulsuz uyarı-köşulsuz tepki eşleşmesi öğrenilmemiştir ve yetiştirme yoktur.
- Koşullama sırasında önceden nötr olan uyarılar koşullu uyarılara dönüştürölür.
- Koşullu uyarılar koşullu tepkilere yolaçar ve koşullu uyarı-köşullu tepki eşleşmesi öğrenme ve yetiştirmenin sonucudur.
- Koşulsuz tepkiler ve koşullu tepkiler benzerdir ama koşullu tepki öğrenilmiştir, oysa koşulsuz tepki doğal olarak ortaya çıkar.

Klasik koşullamada genel öğrenme süreçleri

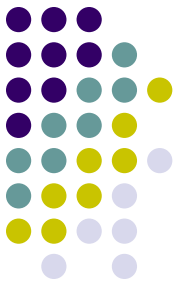
● Edinme

- Yeni (yani koşullu bir tepkiyi koşullu bir uyarana) tepkiyi edinme sürecidir.
  - Koşullu tepkinin gücü edinme sırasında artar.

● Diğer süreçler

- Sönme
- Kendiliğinden geri gelme
- Uyarıcıyı ayırdetme
- Uyarıcı genellemesi

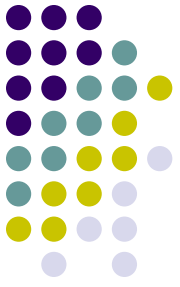
Koşullamada diğer süreçler

● Sönme

- Koşullu uyarın koşulsuz uyarının gelmekte olduğunu işaret etmelidir. Böylece koşullu tepkinin gücü artar.

Yoksa,

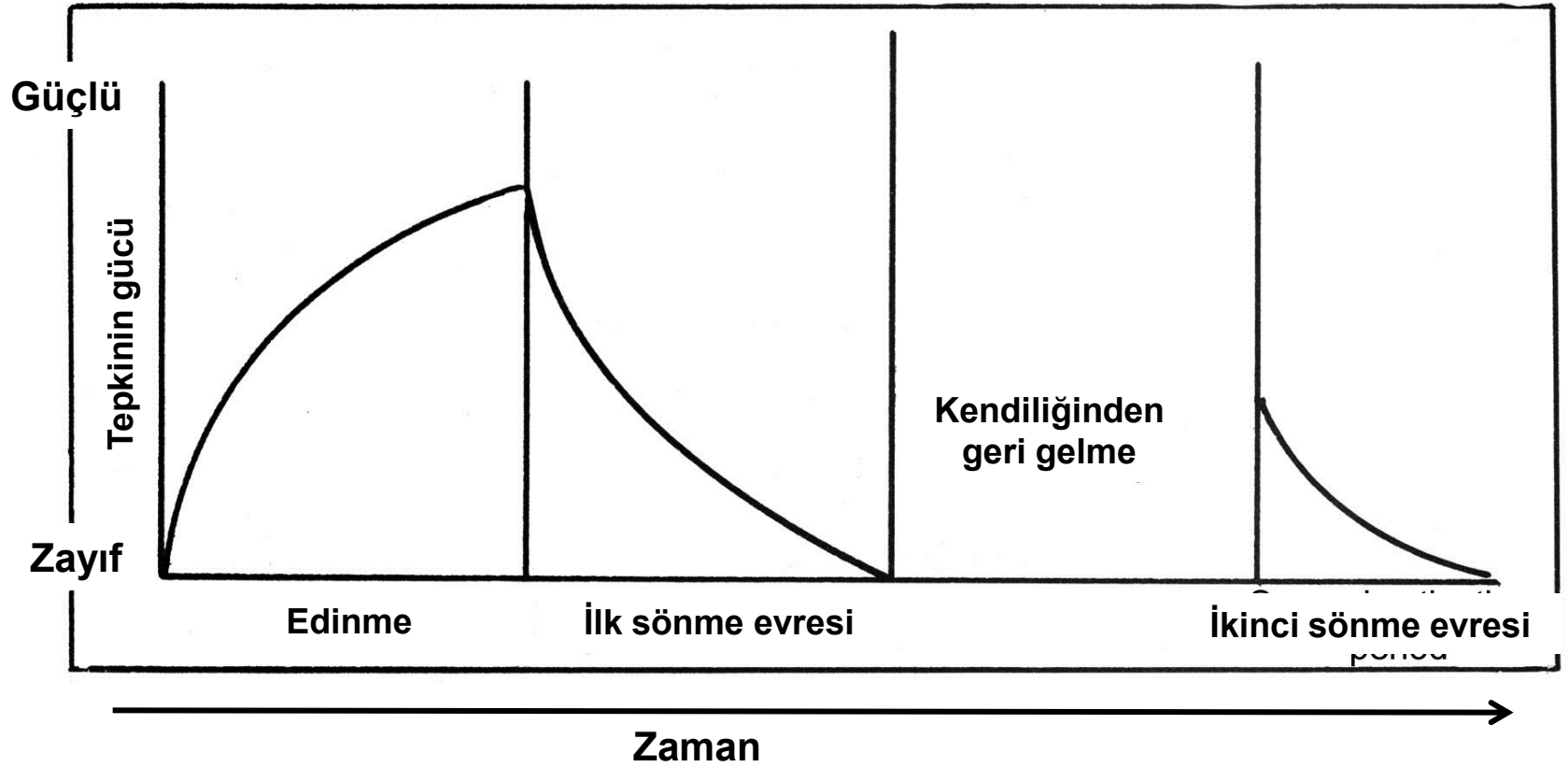
- SÖNME olur → koşullu uyarını koşulsuz uyarın izlemedikçe koşullu tepki giderek ortadan kalkar.
- Sönme sırasında koşullu tepkinin gücü azalır.

- **Kendiliğinden geri gelme**

- Sönme süreci sırasında koşullu tepkinin anlaşılmaz biçimde gücünde tekrar bir artış olur.
- Buna kendiliğinden geri gelme denir.

Kendiliğinden geri gelme

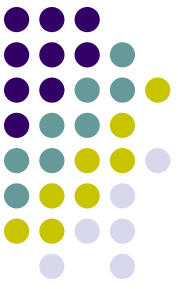

Koşullamada genelleme ve ayırdetme

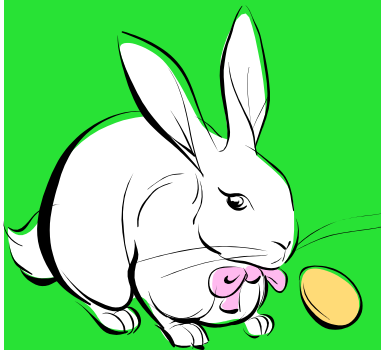
● Uyarıcı genellemesi

- Öğrenilmiş bir davranışın başlangıçtaki uyarıcıdan farklı, ama ona benzer olan diğer uyarıcılara da gösterilmesidir.
  - Uyarıcı koşullu uyarana ne kadar benzerse tepki o kadar güçlüdür.
    - Örn. bir köpek kapı ziline havlamayı öğrenmişse en azından yeni bir evde telefon sesi o kapı ziline benzerse ona da havlar.
  - Bu uyum sağlayıcı bir süreçtir; çünkü klasik koşullama sadece özgül uyarıcılar arasındaki ilişkileri öğrenmemizi sağlasaydı çok yararlı olmazdı.

Gerçek yaşamda uyarıcı genellemesi

- Korku koşullaması “Küçük Albert”

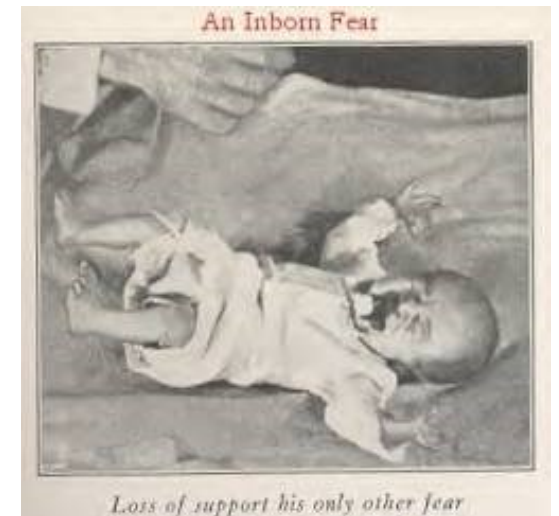
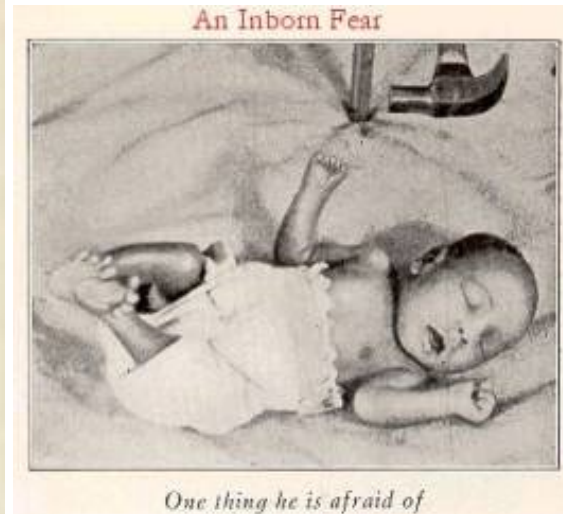

Küçük Albert ve Beyaz rat (Watson, 1920)

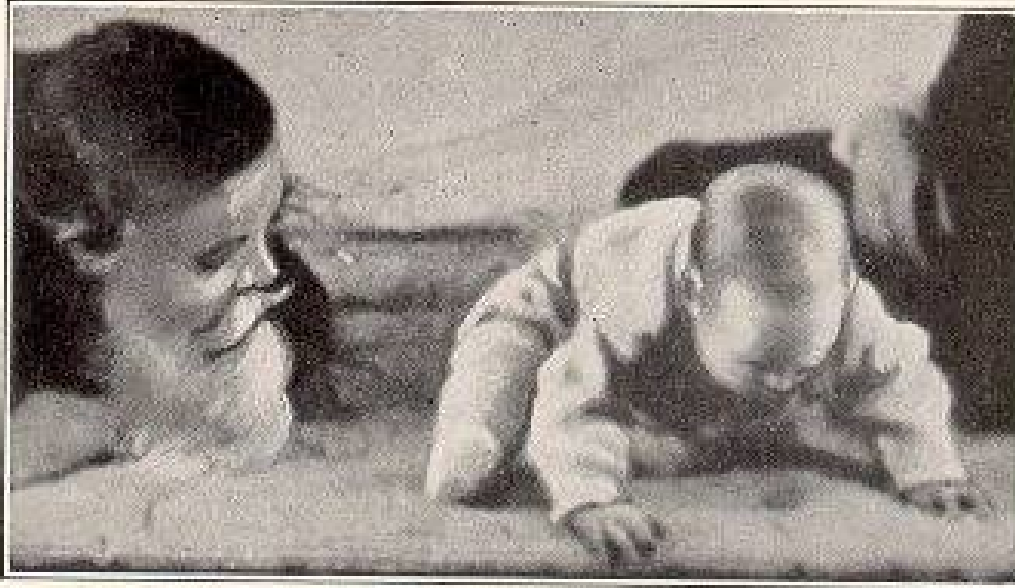

Küçük Albert ve Beyaz rat (Watson, 1920)

Küçük Albert ve Beyaz rat (Watson, 1920)

Now he fears even Santa Claus

● **Uyararı ayırdetme (ayırdetmeyi öğrenme)**

- Herhangi bir uyarana bir tepkiyi, başka bir uyarana başka bir tepkiyi öğrenmeye denir. Yani koşullu tepkiyi sadece koşullu uyarana ve ona çok benzer uyarılara verme farklı uyarılara göstermemedir.
- Aşırı genelleme uyum sağlayıcı değildir.
- Örn., köpek yeni bir evde bir süre geçirdikten sonra kapı zili ile telefon sesinin ayırdetmeyi öğrenir.

